

Etablering af videncenter for øget produktivitet og energieffektivitet i byggeriet

Danmark og resten af verden befinder sig i øjeblikket i den kraftigste lavkonjunktur i mange år. Samtidig har klimaforandringer og et stigende globalt energiforbrug sat klima og energi på dagsordenen verden over, og markedet for klimavenlige produkter og løsninger er i vækst. Lavkonjunktoren og det store fokus på energieffektivitet er en god anledning til at gennemføre et kompetenceløft, så Danmark er rustet til at drage fordel af globaliseringen, når krisen er overstået.

Væksten i produktiviteten har været lav siden midten af 1990'erne, hvorfor Danmark i en årrække har haft lavere vækst i den økonomiske velstand end de fleste andre OECD-lande. Det er særligt presserende med øget produktivitet i byggeriet. De udførende byggevirksomheder beskæftiger 7 pct. af alle beskæftigede svarende til ca. 190.000 personer, og produktiviteten er ikke steget i byggeriet i de seneste knap 20 år, mens industriens produktivitet er steget ca. 2 pct. pr. år. Med et fald i beskæftigelsen på godt 15 pct. fra begyndelsen af 2008 til tredje kvartal 2009 er byggeriet desuden en af de brancher, der er hårdest ramt af den økonomiske krise, hvilket rammer alle regioner.

Byggeriet har også andre udfordringer end lav produktivitet og en stigende arbejdsløshed. Danmark har i dag verdens strammeste energikrav til bygninger, og regeringen har besluttet, at energiforbruget i nye bygninger skal reduceres med mindst 25 pct. i hhv. 2010, 2015 og 2020. Skal det realiseres i praksis, og uden at ske på bekostning af væsentlige hensyn som kvalitet, indeklima og arkitektur, er det afgørende, at innovationen styrkes, og at bedste praksis indsamles og systematiseres. Det stiller store krav til byggeriets kompetencer og samarbejdsevner, men det skaber samtidig også nye forretningsmuligheder. .

Byggeriet har et stort uforløst potentiale for at øge produktiviteten og udvikle endnu bedre grønne løsninger, men der eksisterer barrierer i sektoren, som gør det vanskeligt at indfri potentialerne. Byggeprocessen er stærkt opdelt mellem de forskellige faggrupper, og byggeriets samarbejdspartner varierer ofte fra projekt til projekt. Der udvikles derfor sjældent løsninger på tværs af værdikæden eller tilføres merværdi til eksisterende løsninger. Udfordringen er, at byggebranchen er opdelt i faser og

faggrænser, hvorfor ingen enkelt aktør har interesse i at investere i et sådant udviklingsprojekt. I 2006 afholdte kun 6 pct. af de udførende byggevirksomheder udgifter til forskning og udvikling. De tilsvarende tal for industrien var hhv. 25 pct. og 26 pct.

Samtidig har dansk byggeri en udfordring i forhold til at industrialisere byggeriet, så sektoren er bedre rustet til en stigende global konkurrence, og i forhold til at reducere omfanget af fejl og mangler. Fejl, mangler og tidsspild på grund af dårlig kommunikation koster årligt samfundet og forbrugerne et betydeligt milliardbeløb.

Potentialet er så stort, at det ikke bør ignoreres. Danskerne kan få bedre og billigere byggeri, og det kan gøre byggeriet til en eksportsucces. Et produktivitetsløft forudsætter imidlertid et styrket videngrundlag om hele byggeprocessen, og at branchen udfordres til at tænke alternativt og på tværs af traditionelle faggrænser.

Danmarks Vækstråd har ikke tidligere fokuseret på byggeri isoleret set, men regionalt er der via strukturfondene igangsat projekter med fokus på innovation i byggeriet. Derudover nævnes ny viden i byggefagene som et indsatsområde i en af de regionale erhvervsudviklingsstrategier, og flere regioner har fokus på energirigtigt og intelligent byggeri. Skal byggeriets store og uudnyttede potentiale indfries, så er der imidlertid behov for en samlet national indsats, hvor de gode erfaringer samles og videreformidles.

Som et tema under den konkurrenceudsatte pulje kan der derfor etableres et videncenter for øget produktivitet og energieffektivitet i byggeriet. Byggeriet har allerede i dag vidensamlinger/-indgange, men der eksisterer ikke en samlet kompetenceplatform, der indsamler konkrete erfaringer og anvendelsesorienteret viden fra hele byggeriets værdikæde. Centret kan sikre, at bedste praksis samles, systematiseres, videreudvikles og afprøves i utraditionelle sammenhænge på tværs af hele byggeriets værdikæde – uanset om det er regionale, nationale eller udenlandske erfaringer. Centrets målgruppe skal være hele byggeriets værdikæde. For at sikre den røde tråd og trække på eksisterende viden skal centret etableres inden for rammerne af et eksisterende videnmiljø, og det skal sammentænkes med de aktiviteter, der allerede er igangsat på området. For at sikre effekt af den øgede og koncentrerede forskningsindsats er det et krav for at søge om bevillingen til videncenteret, at der skal opstilles en plan for, hvordan de bydende videnmiljøer vil dokumentere effekten af forskningsindsatsen.

Centret skal bl.a. beskæftige sig med følgende:

- Digitalisering som middel til effektivisering af byggeprocessen gennem strømlining af kommunikationsvejene, indsats omkring udbredelse af digitale arbejdsmetoder blandt byggeriets virksomheder og på byggepladsen samt reduktion af energiforbruget

- Arbejdsprocedurer – fx optimering af samarbejdet mellem faggrupper, så produktionsprocessen kan forenkles
- Klima, energi og indeklima – fx sammentænkning af ambitiøse energi-, klima- og indeklimakrav med den danske byggetradition
- Fejl og mangler – fx systematisk kvalitetssikring
- Industrialisering – fx udvikling af energioptimerende konceptløsninger
- Reparation, vedligeholdelse og ombygning – Styrkelse af produktiviteten inden for de segmenter af byggeriet, hvor produktiviteten er lavest.

Opgaven udbydes som et tema under den konkurrenceudsatte pulje for 2010. Der vil være mulighed for, at eksisterende videnmiljøer enten enkeltvis eller som del af et konsortium byder ind på opgaven.

Der skal gøres opmærksom på, at aktiviteterne i projekter, som er støttet af den konkurrenceudsatte pulje, skal falde ind under strukturfondsprogrammerne.

Eksempler fra Regionalfondsprogrammet:

- Fremme af netværk med henblik på innovation mellem virksomheder i hele værdikæden, herunder udenlandske virksomheder, fx gennem tilskud til drift af netværk.
- Forsknings- udviklings- og demonstrationsprojekter vedrørende miljø- og energieffektive teknologier og spredning af viden herom til gavn for SMV'er.
- Etablering af idéværksteder i tilknytning til viden- og uddannelsesinstitutioner.
- Udvikling af nye metoder, værktøjer m.v. af generel, økonomisk interesse, fx i den offentlige sektors servicering af virksomheder.
- Udvikling af nye koncepter for teknologioverførsel, fx gennem analyser og erfaringsudveksling.

Eksempler fra Socialfondsprogrammet:

- *Støtte udviklingen og udbuddet af uddannelses- og udviklingsforløb*, der fremmer virksomhedernes tilpasning til globaliseringens kompetencepres
- Udvikling af ledelsesredskaber til fremme af læring på arbejdspladsen.